KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 17.08.2004
KOM(2004) 562 v konečnom znení

ZELENÁ KNIHA

o vzájomnom uznávaní neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení

(predložená Komisiou)

{SEC(2004) 1046}

OBSAH

1. Prečo Komisia predkladá Zelenú knihu 3

1.1. Definovanie problému 3

1.2. Potreba konať 3

1.3. Možné riešenie 4

2. Proces konzultácií 4

3. Ciele Zelenej knihy 4

3.1. Rozšíriť diskusiu na širšiu verejnosť 4

3.2. Zamerať sa na vzájomné uznávanie neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení 5

3.3. Skúmať možnosti ako konať 5

ZELENÁ KNIHA

o vzájomnom uznávaní neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení

Zelená kniha má slúžiť ako podklad diskusií o príprave nového legislatívneho nástroja o vzájomnom uznávaní súdnych rozhodnutí týkajúcich sa neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení, ktorý navrhla Komisia. *Pracovný dokument pracovníkov Komisie,* ktorý súvisí so Zelenou knihou (SEC(2004) 1046), obsahuje podrobnú analýzu príslušného právneho rámca v tejto oblasti a stanovisko Komisie k spôsobu, akým sa má taký nástroj ustanoviť.

1. PREČO KOMISIA PREDKLADÁ ZELENÚ KNIHU

1.1. Definovanie problému

Rozsiahle využitie (a dĺžka) vyšetrovacej väzby patrí medzi hlavné príčiny preplnených väzníc. Podozriví, ktorí nie sú obyvateľmi únie, sa pre riziko úteku často musia vrátiť do vyšetrovacej väzby, kým obyvatelia únie využívajú alternatívne opatrenia.

Podľa základných právnych zásad sa väzba až do súdneho procesu bude považovať za výnimočné opatrenie a v maximálnej možnej miere by sa mali využívať neväzobné kontrolné opatrenia. Rozličné alternatívy vyšetrovacej väzby, ktoré sa vyskytujú v národnom zákone (*napr.* hlásiť sa policajným orgánom alebo zákaz cestovania), sa v súčasnosti nedajú previesť či presunúť cez hranice, lebo členské štáty neuznávajú cudzie súdne rozhodnutia o týchto záležitostiach.

Zavedenie právneho nástroja, ktorý by členským štátom EÚ umožnil vzájomné uznanie neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení, by v Európskej únii prispel k zníženiu počtu predsúdne zadržiavaných osôb, ktoré nie sú jej obyvateľmi. Zavedenie takého nástroja by zároveň posilnilo právo na slobodu a prezumpciu neviny v Európskej únii ako celku (*napr.* v *spoločnej* oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti) a znížilo by riziko nerovnakého zaobchádzania s podozrivými osobami, ktoré nie sú obyvateľmi únie.

1.2. Potreba konať

Jasný mandát konať v tejto otázke poskytujú opatrenia 9 a 10 *Programu opatrení na zavedenie zásady vzájomného uznávania rozhodnutí v kriminálnych záležitostiach* z novembra 2000[1] (ďalej iba program vzájomného uznávania), prijatý na žiadosť Rady, ktorá zasadala v Tampere. Podrobnosti tohto mandátu sú stanovené v kapitole 2.2.1.3. pracovného dokumentu pracovníkov Komisie.

Potrebu konať na európskej úrovni zdôraznil Európsky parlament vo viacerých uzneseniach a vyjadrili ju aj ostatné spolupracujúce regionálne inštitúcie, ako sú Európska rada a komisári pobaltských štátov. Upozornili na ňu aj rozličné mimovládne organizácie (MVO), ktoré pôsobia v tejto oblasti.

---

[1] Ú. v. EÚ C 12, 15.1.2001, s. 10.

1.3. Možné riešenie

Hlavným zámerom nového nástroja na vzájomné uznávanie neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení je nahradiť vyšetrovaciu väzbu neväzobným kontrolným opatrením a preniesť ho na členský štát, ktorý je normálne miestom pobytu podozrivej osoby. To by umožnilo, aby až do uskutočnenia procesu v cudzom členskom štáte podozrivá osoba podliehala kontrolnému opatreniu vo svojom bežnom prostredí. V pracovnom dokumente pracovníkov komisie sa hovorí o rozličných modeloch zavedenia tohto zámeru.

Súčasťou tohto nového nástroja musí byť ako posledný prostriedok donucovací mechanizmus na vrátenie nespolupracujúcej podozrivej osoby do štátu, v ktorom je táto osoba súdená, ak to bude potrebné aj násilím, aby sa zabezpečil súlad s neväzobným kontrolným opatrením. Na zabezpečenie hladkého fungovania nového nástroja stačí, aby táto možnosť existovala, a nie je ani potrebné jej skutočné využitie. Treba zdôrazniť, že keby neexistovala možnosť siahnuť k donucovacím opatreniam, hrozilo by riziko (krátkodobé a dlhodobé), že alternatívne opatrenia pre príslušnú kategóriu osôb vôbec nebudú prospešné. Rozličné aspekty takého donucovacieho mechanizmu sú uvedené aj v pracovnom dokumente pracovníkov komisie.

2. PROCES KONZULTÁCIÍ

Predložená Zelená kniha je *tretím krokom* v procese konzultácií o alternatívach vyšetrovacej väzby.

Prvým krokom bolo navrhnúť a rozoslať *dotazník* o vyšetrovacej väzbe a jej alternatívach, aby sa zistili prípadné prekážky v spolupráci medzi členskými štátmi v tejto oblasti. Pätnástka členských štátov EÚ naň potom odpovedala. Súhrn odpovedí, ktoré sa týkajú *napr.* neväzobných kontrolných opatrení (alternatív vyšetrovacej väzby) a použiteľných trestov v prípade nesúladu (podľa opatrenia 9 programu vzájomného uznávania), sa uvádza v pracovnom dokumente pracovníkov komisie (príloha 2).

Druhým krokom bolo na základe odpovedí na dotazník vypracovať *diskusný dokument* a zorganizovať *stretnutie odborníkov*. Diskusný dokument (z 24. apríla 2003), ktorý bol rozoslaný mnohým odborníkom v oblasti vyšetrovacej väzby a jej alternatív v členských štátoch EÚ (a potom v pristupujúcich krajinách), navrhuje *napr.* zaviesť ako neväzobné predsúdne kontrolné opatrenia na úrovni Európskej únie tzv. európsky príkaz hlásiť sa orgánu. Diskusný dokument ďalej uvažuje o obmedzeniach a možnostiach konať v oblasti vyšetrovacej väzby všeobecne. *Stretnutie odborníkov* sa uskutočnilo 12. mája 2003 v Bruseli. Viacerí odborníci, medzi nimi aj predstavitelia MVO, boli pozvaní individuálne, kým ďalší odborníci zastupovali svoje členské štáty. Zastúpený bol aj Eurojust. Na stretnutí sa diskutovalo o rozličných aspektoch vyšetrovacej väzby a o jej alternatívach, najmä o názore Komisie na európsky príkaz, že podozrivý by sa mal hlásiť. Zelená kniha plne berie do úvahy záver tohto stretnutia (ďalšie podrobnosti pozri v pracovnom dokumente pracovníkov komisie).

3. CIELE ZELENEJ KNIHY

3.1. Rozšíriť diskusiu na širšiu verejnosť

Hlavným cieľom Zelenej knihy je rozšíriť proces konzultácií na širšiu verejnosť, *napr.* na profesionálov, ako sú sudcovia, žalobcovia a obhajcovia, ľudia, ktorí pracujú v sociálnych

službách a v službách pre podmienečne prepustených, v zariadeniach predbežného zadržania a vo väzniciach, v profesijných organizáciách, akademických kruhoch, príslušných MVO a vo verejných inštitúciách.

3.2. Zamerať sa na vzájomné uznávanie neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení

Zelená kniha sa sústreďuje na vzájomné uznávanie neväzobných predsúdnych opatrení. Zelená kniha[2] sa už zaoberala niektorými dôležitými otázkami (ako je právna pomoc, tlmočník a prekladateľ, ohrozené kategórie, *napr.* deti a mladiství, konzulárna pomoc/právo na komunikáciu a "listina práv") a návrhom rámcového rozhodnutia Rady o niektorých procedurálnych právach.[3] Hoci Pracovný dokument pracovníkov komisie sa týka právneho rámca vyšetrovacej väzby a jej alternatív, podrobne sa týmito otázkami zaoberá, iba keď sa to považuje za potrebné.

3.3. Skúmať možnosti ako konať

Zavedenie schémy vzájomného uznávania neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení v Európskej únii však nesmie byť oddelené od právneho rámca, ktorým sa riadi vyšetrovacia väzba všeobecne. Treba pripomenúť, že kontrolné opatrenia sú v zásade *alternatívy* vyšetrovacej väzby. Niektoré základné princípy, ktoré sú všeobecne uplatniteľné pri vyšetrovacej väzbe, sú *obdobné* a môžu sa uplatniť aj pri neväzobných kontrolných opatreniach. S týmito zásadami treba následne uvažovať pri navrhovaní nástroja na vzájomné uznávanie a posilňovanie neväzobných predsúdnych kontrolných opatrení.

Pracovný dokument pracovníkov Komisie skúma možnosti konať v tejto oblasti na základe jestvujúcich dohovorov, precedenčného práva a národnej legislatívy.

Komisia Vás vyzýva, aby ste sa vyjadrili k tejto Zelenej knihe (ako aj k pracovnému dokumentu pracovníkov Komisie), najmä pokiaľ ide o nasledujúce otázky. Komisia uvíta aj Vaše pripomienky k novému vývoju v oblasti alternatívnej vyšetrovacej väzby v členských štátoch (vrátane uplatňovania trestov v prípade nesúladu so záväznou povinnosťou podľa neväzobného kontrolného opatrenia).

S cieľom uľahčiť výmenu názorov bola vytvorená webová stránka, na ktorej je Zelená kniha a celý rad potrebných súvislostí.

http://europa.eu.int/xxx/livre vert

Odpovede možno posielať do x x 2004 najlepšie na adresu:

xxx-livre-vert@cec.eu.int

alebo poštou na:

European Commission

Directorate-General Justice and Home Affairs

---

2 COM(2003) 75 v konečnom znení.

3 COM(2004) 328 v konečnom znení.

Unit D3 – Criminal justice

B-1049 Brussels

Belgium

Marked for the attention of Mr. Thomas Ljungquist

Komisia zamýšľa zorganizovať verejné prerokovanie v roku 2004.

Otázka č.1:

Vzhľadom na negatívne dôsledky súčasného právneho rámca na zaobchádzanie s podozrivými osobami, ktoré nie sú obyvateľmi únie, v oblasti alternatívnej vyšetrovacej väzby:

(a) Súhlasíte s prístupom Komisie, pokiaľ ide o vzájomné uznávanie neväzobného predsúdneho kontrolného opatrenia, ako je opísané v kapitole 4.3. pracovného dokumentu pracovníkov komisie (*napr.* možnosť sledovať podozrivú osobu v krajine jej zvyčajného pobytu a požiadavka zaviesť mechanizmus, ktorým sa zabezpečí účasť podozrivej osoby na súdnom procese, pokiaľ táto osoba nemôže byť súdená v neprítomnosti), aby bolo v celej EÚ zabezpečené úplné zavedenie práva na slobodu a prezumpcia neviny?

(b) Ak nie, sú alternatívne riešenia?

(c) Opíšte ich, prosím.

(d) Mal by sa mechanizmus vzájomného uznávania neväzobných kontrolných opatrení týkať aj menej závažných trestných činov (*napr.* pod hranicou článku 2(1) FD-EAW)?

Otázka č. 2:

Mal by sa mechanizmus vzájomného uznávania neväzobných kontrolných opatrení vzťahovať na

- situáciu, keď podozrivá osoba, ktorá sa už podrobila týmto opatreniam a chce natrvalo alebo dočasne odísť do iného členského štátu, požiada o prevod týchto opatrení do tohto členského štátu (ako bolo opísané v kapitole 4.2.2.3. pracovného dokumentu pracovníkov komisie)?

- ak áno, za akých podmienok?

- situáciu, keď podozrivý odišiel do iného členského štátu (ako je opísané v kapitolách 4.2.3.1. "podozrivý porušil záväznú povinnosť podľa neväzobného presúdneho kontrolného opatrenia" a 4.2.3.2. "oneskorená žiadosť o neväzobné kontrolné opatrenia" pracovného dokumentu pracovníkov komisie)?

- ak áno, za akých podmienok?

Otázka č. 3:

(a) Mal by nový nástroj obsahovať ustanovenie o špecifickom neväzobnom predsúdnom kontrolnom opatrení, ako je európsky príkaz hlásiť sa, podľa možnosti kombinovaný so zákazom cestovania, ako je opísané vyššie?

(b) Je vhodné, aby *vydávajúci* orgán rozhodol o uplatňovaní neväzobných presúdnych kontrolných opatrení vo fáze sledovania (v súlade so svojím národným právom) alebo o spôsobe, akým by mal podozrivý splniť európsky príkaz hlásiť sa (*napr.* ako často by sa mal hlásiť, ktorému orgánu atď.)?

(c) Je vhodnejšie, aby *vykonávajúci* orgán rozhodol o vhodných donucovacích prostriedkoch v súlade so svojím národným právom a *vydávajúci* orgán iba špecifikoval cieľ, ktorý treba sledovať?

(d) Je vhodný model Eurobail?

Otázka č. 4:

(a) Mal by nový nástroj obsahovať mandátne dôvody na odmietnutie v prípade amnestie, rozsudku a iných konečných rozhodnutí, alebo by mal súvisieť s vekom kriminálnej zodpovednosti?

(b) Sú iné príčiny na odmietnutie, ktoré sú zahrnuté v článku 4 FD-EAW, v súvislosti s príkazom na prevod alternatívnych opatrení?

(c) Najmä, či má mať vykonávajúci orgán právo odmietnuť vykonanie na mieste, keď nejde o dvojitú kriminalitu?

Otázka č. 5:

Môžu existovať podmienky podporujúce príkaz na prevod alternatívnych opatrení okrem týchto:

- návrat do štátu pobytu za účelom odpykania trestu?

- možnosť revízie v prípade doživotného väzenia?

Otázka č. 6:

(a) Má vydávajúci orgán špecifikovať záväznú povinnosť (týkajúcu sa troch "klasických nebezpečenstiev"), ktorú podozrivá osoba musí splniť podľa neväzobného predsúdneho kontrolného opatrenia (vzhľadom na uvedené), keď nechá vykonávajúci orgán rozhodnúť o iných donucovacích prostriedkoch, než je väzba v prípade nesúladu?

(b) Mal by vykonávajúci orgán povinne hlásiť (závažné) porušenie záväznej povinnosti týkajúcej sa „troch klasických nebezpečenstiev"?

(c) Mal by mať vykonávajúci orgán povolenie vrátiť podozrivú osobu do väzby v prípade nesplnenia záväznej povinnosti podľa kontrolného opatrenia a zadržiavať ju vo väzbe do súdneho procesu, alebo by mal tento orgán podozrivého okamžite vrátiť vydávajúcemu orgánu?

(d) Môže účasť podozrivej osoby prostredníctvom videospojenia z vykonávajúceho členského štátu nahradiť jej fyzickú prítomnosť pri procese pred vydávajúcim orgánom, čo sa týka (iba) otázky, či má byť táto osoba vrátená do väzby vo vydávajúcom členskom štáte?

(e) Ako by sa mala riešiť situácia, keď vydávajúci a vykonávací orgán majú rozdielne názory na to, či osoba, ktorá porušila záväznú povinnosť, má zostať vo väzbe, alebo či nebezpečenstvo možno vylúčiť uložením novej záväznej povinnosti?

(f) Mal by sa mechanizmus vrátenia podozrivej osoby z vykonávajúceho členského štátu do vydávajúceho členského štátu vzťahovať na obidve fázy - fázu sledovania a fázu konania súdu.

(g) Má vydávajúci orgán špecifikovať záväznú povinnosť príslušnej osoby, aby prišla na súd alebo/a mohla byť súdená *v neprítomnosti* v prípade, že sa nedostaví na súd, a mala by táto osoba súhlasiť s touto povinnosťou predtým, než bude môcť využiť alternatívne opatrenie vo vykonávajúcom členskom štáte?

(h) Mal by mať vykonávajúci orgán vo fáze sledovania a vo fáze konania súdu povolené odložiť vrátenie podozrivej osoby?

(i) Najmä, či by mal mať vykonávajúci orgán možnosť odložiť vrátenie osoby podozrivej zo spáchania ďalšieho trestného činu na jeho území?